

Επιλογές 2017

—Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος

Μια θεατρική «κιβωτός» ζητά τη συνδρομή μας

ΤΟ ΚΩΒΕ, ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΑΔΙΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟΥΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥΣ ΦΑΡΟΥΣ
ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ,
ΖΗΤΑ ΦΕΤΟΣ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΜΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ
ΤΗΣ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ. ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΑΥΤΟ
ΤΟ ΠΡΩΤΟΓΝΩΡΟ «ΑΝΟΙΓΜΑ»
ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ
ΣΚΗΝΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΗΣ,
ΟΙ «Ε» ΑΝΑΤΡΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ,
ΑΝΙΧΝΕΥΟΥΝ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΟΥΝ
ΝΑ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΟΥΝ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΙΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ,
ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ,
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ (ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΗ)
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ, Διεύθυνση: Μοναστηρίου 85 Θεσσαλονίκη

τηλ: 2310560320, email: epiloges@makthes.gr, σελ: 14-21, επιφάνεια: 431478

Επιλογές 02/2017

PHOTO CREDITS:
Η φωτογραφία σε αυτό το διεύλιδο
είναι του Σάκη Γιούμπιαση.
Οι φωτογραφίες στις σελίδες
που ακολουθούν προέρχονται
από το αρχείο του Κρατικού Θεάτρου
Βορείου Ελλάδος. Ευχαριστούμε θερμά
για την ευγενική παραχώρηση.

- 015 -

ΕΠΙΛΟΓΕΣ, Διεύθυνση: Μοναστηρίου 85 Θεσσαλονίκη

τηλ: 2310560320, email: epiloges@makthes.gr, σελ: 14-21, επιφάνεια: 431478

Επιλογές 2017

—Αναδρομή ΠΟΡΕΙΑ ΣΑΝ ΜΥΘΙ- ΣΤΟΡΗΜΑ

Μια «ζωή» 56 ετών. Όλα ξεκίνησαν ένα βράδυ του Νοεμβρίου 1960, σε μια δεξίωση στην οικία του Κωνσταντίνου Τσάτσου, στην Αθήνα, με παρόντες τον τότε πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή και τους «γεννήτορες» του ΚΘΒΕ, Γιώργο Θεοδοκό και Σωκράτη Καραντινό...

Κάτι λιγότερο από 56 χρόνια πέρασαν από την πρώτη παράσταση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ), του νεοσύστατου, τότε, δεύτερου κρατικού θεάτρου της χώρας, που δόθηκε στο αρχαίο θέατρο Φιλιππών στις 19 Αυγούστου 1961, με το έργο του Σοφοκλή «Οιδίπους Τύραννος»... Πενήντα έξι χρόνια, περισσότερες από 650 θεατρικές παραγωγές, δεκάδες μετακλήσεις και συμπαραγωγές, εκατοντάδες εκδόσεις, περισσότερες από 25 φιλοξενίες, εκατοντάδες συγγραφείς, σεναφραστές, σκηνοθέτες, συνθέτες, μηχανογράφοι, ενδυματολόγοι και χορογράφοι, χιλιάδες ηθοποιοί και παραστάσεις και πολλά εκατομμύρια θεατών είναι οι αριθμοί που δίνουν τον πρόχειρο απολογισμό ενός από τους πλέον ιστορικούς θεατρικούς οργανισμούς της χώρας.

ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ ΤΕΧΝΗΣ

Το ΚΘΒΕ υπήρξε το πρώτο θέατρο στη χώρα μας που καθιέρωσε εναλλασσόμενο δραματολόγιο, ενώ παράλληλα οργάνωσε σειρά λογοτεχνικών πρωινών με διακεκριμένους ομιλητές. Από το 1973 λειτουργεί η Δραματική Σχολή του Κρατικού Θεάτρου, που παρέχει πλήρη θεατρική και, γενικότερα, καλλιτεχνική παιδεία, αποτελώντας φυτώριο για νέους ηθοποιούς. Από τον Νοέμβριο του 1977 άρχισε να λειτουργεί το «Θέατρο της Θράκης» με έδρα την Κομοτηνή, μια αποκεντρική προσπάθεια στην οποία ύστερα από μία διετία προστέθηκε το «Θέατρο Ανατολικής Μακεδονίας», με έδρα τις Σέρρες. Οι δύο συγκεκριμένες σκηνές διέκοψαν τη λειτουργία τους το 1984.

Από τον Δεκέμβριο του 1977 λειτουρ-

γεί και η Παιδική Σκηνή, η οποία από τον Δεκέμβριο του 1984 έπαιρνε κατά καιρούς τη μορφή ενός πρωτότυπου είδους κουκλοθέατρου. Το Δεκέμβριο του 1982 στο καλλιτεχνικό δυναμικό του ΚΘΒΕ ενσωματώθηκε η χορευτική ομάδα «Αέναον Χοροθέατρο» του Ντανιέλ Λομέλ και έτσι, για πρώτη φορά, η Θεσσαλονίκη απέκτησε μόνιμη σκηνή με τακτικές παραστάσεις χορού - τόσο στη Θεσσαλονίκη όσο και σε άλλες πόλεις.

Τέλος, το 1997 (με πρωτοβουλία του οργανισμού «Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης '97») ιδρύθηκε, ως αυτοτελές τμήμα του ΚΘΒΕ, η Όπερα Θεσσαλονίκης (με την ονομασία, τότε, «Όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης»). Το 2002 το υπουργείο Πολιτισμού τη μετόνομασε σε «Όπερα Θεσσαλονίκης».

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΔΟΜΗ

Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, καλλιτεχνικοί διευθυντές του ΚΘΒΕ διατέλεσαν ο Σωκράτης Καραντινός (1961-1967), ο Γεώργιος Κιτοσόπουλος (1967-1974), ο Μίνως Βολανάκης (1974-1977), ο Σπύρος Ευαγγελάτος (1977-1980), ο Νίκος Μπακόλας (1980-1983), ο Νίκος Χουρμουζιάδης (1984-1985), ο Μίνως Βολανάκης (1986-1989), ο Δημήτρης Μαρωνίτης (1989-1990), ο Νίκος Μπακόλας (1991-1993), ο Βασίλης Παπαβασιλείου (1994-1998), ο Κώστας Τοιάνος (από τις 5 Φεβρουαρίου ως τις 13 Ιουλίου 1998), ο Διαγόρας Χρονόπουλος (1998-2001), ο Βίκτωρ Αρδίττης (2001-2004), ο Νικήτας Τσακίρογλου (2004-2009), ο Σωτήρης Χατζάκης (2009-2013) και ο Γιάννης Βούρος (2013-2015). Εν ενεργεία καλλιτεχνικός διευθυντής του οργανισμού είναι σήμερα ο Γιάννης Αναστασάκης, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του τον Αύγουστο του 2015.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο του ΚΘΒΕ ψηφίστηκε το 1994 και, σύμφωνα μ' αυτό, το θέατρο διοικείται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο και από τον καλλιτεχνικό διευθυντή, ενώ εποπτεύεται και επιχορηγείται από το υπουργείο Πολιτισμού. Ως προς τον καλλιτεχνικό του προγραμματισμό, το ΚΘΒΕ παρουσιάζει σε ετήσια βάση ένα πρόγραμμα που συνδυάζει τις εσωτερικές παραγωγές του θεάτρου (περιλαμβανομένων των

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ (ΔΕΞΙΑ) ΣΤΙΣ ΠΡΟΒΕΣ ΤΗΣ «ΜΗΔΕΙΑΣ» (1976). ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΜΙΝΩΣ ΒΟΛΑΝΑΚΗΣ.

Επίλογος - 01 - 2017

παραγωγών χοροθεάτρου και όπερας), συμπαγωγές με άλλους θεατρικούς οργανισμούς, αφιερώματα, καθώς και μετακλήσεις παραστάσεων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Από τον Μάιο του 1996 το ΚΘΒΕ είναι μέλος της Ένωσης των Θεάτρων της Ευρώπης (www.ute-net.org). Τον Οκτώβριο του 1997 πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 6ο Φεστιβάλ της Ένωσης των Θεάτρων της Ευρώπης, ενώ το 2001 διοργανώθηκε το Μικρό Φεστιβάλ της Ένωσης Θεάτρων της Ευρώπης.

Παράλληλα, από το 2006 το θέατρο δραστηριοποιείται στην περιοχή της Βαλκανικής. Η συνεργασία του με τα θέατρα των όμορων χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης εδραιώθηκε με τη διοργάνωση του 1ου Φεστιβάλ Νοτιοανατολικής Ευρώπης, το 2007, και ενισχύθηκε με ανταλλαγές παραστάσεων μεταξύ των θεάτρων της περιοχής στα χρόνια που ακολούθησαν. Στο ίδιο μήκος κύματος, η διοργάνωση και η φιλοξενία για δύο χρόνια (2007 και 2008) των εκδηλώσεων του Ευρωπαϊκού Βραβείου Θεάτρου αποτέλεσε σημαντική συμβολή στην αναζωογόνηση της καλλιτεχνικής ζωής της Θεσσαλονίκης, αλλά και πόλο έλξης για καλλιτέχνες, δημοσιογράφους και θεατές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Σήμερα, σχεδόν 56 χρόνια από την ίδρυσή του, το ΚΘΒΕ διαθέτει πέντε κλειστές σκηνές (Βασιλικό Θέατρο, Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών-ΕΜΣ, Φουαγιέ ΕΜΣ, σκηνή «Σωκράτης Καραντινός» Μονής Λαζαριστών, Μικρό Θέατρο Μονής Λαζαριστών) και δύο ανοιχτά θερινά θέατρα (Θέατρο Δάσους, Θέατρο Γης), συνολικής χωρητικότητας 10.000 και πλέον θεατών.

Η ΓΕΝΕΣΗ

Το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος ιδρύθηκε στις 13 Ιανουαρίου 1961, με απόφαση του τότε υπουργικού συμβουλίου. Η ιδέα είχε πέσει λίγους μήνες νωρίτερα (στα τέλη Νοεμβρίου του 1960), όταν ο Γιώργος Θεοδοκάς και ο Σωκράτης Καραντινός εισηγήθηκαν (στο περιθώριο μιας δεξίωσης) στον τότε πρωθυπουργό, Κωνσταντίνο Καραμανλή, την αναγκαιότητα ίδρυσης ενός κρατικού θεάτρου στη Θεσσαλονίκη: ήταν, συγκεκριμένα, στο σπίτι του τότε υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Κωνσταντίνου Τσάτσου, σε συγκέντρωση προσωπικοτήτων του πνεύματος, που ο Καραμανλής ρώτησε τον Θεοδοκά τι μπορούσε να κάνει για την προαγωγή

Επιλογές 01 2017

τής πνευματικής ζωής του τόπου. «Να κάνετε θέατρο στη Θεσσαλονίκη» απάντησε ο Θεοτοκάς, αντικρούοντας τους ενδοιασμούς του τότε πρωθυπουργού (κυρίως σε ό,τι είχε να κάνει με το κόστος προϋπολογισμού του ΚΘΒΕ δεν ξεπερνούσε το ένα εκατομμύριο δραχμές...) και αναφέροντας δύο-τρία ονόματα ανθρώπων του θεάτρου, που θα μπορούσαν να αναλάβουν το έργο.

Ο Καραμανλής ζήτησε σχέδιο οργάνωσης και προϋπολογισμού από τον σκηνοθέτη και διευθυντή, τότε, της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου, Σωκράτη Καραντινό, με εντολή να του προσκομιστούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Σε δέκα ημέρες υποβλήθηκαν το σχέδιο και ο προϋπολογισμός και, με πράξη του υπουργικού συμβουλίου που δημοσιεύτηκε στις 13 Ιανουαρίου 1961, ιδρύθηκε το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Η διοίκησή του (προσωρινά και μέχρι να δημοσιευτεί ο νόμος) ανατέθηκε σε «Επιτροπή Οργανώσεως Θεάτρου Βορείου Ελλάδος», την προεδρία της οποίας ανέλαβε, μετά από σημαντική πίεση που του ασκήθηκε, ο Γιώργος Θεοτοκάς. Ο καθηγητής Αλέξανδρος Συμεωνίδης ανέλαβε αντιπρόεδρος, ο ποιητής Γιώργος Θέμελης γενικός γραμματέας, ενώ μέλη ορίστηκαν οι καθηγητές Στίλπων Κυριακίδης (πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών) και Δίνος Πολίτης (πρόεδρος της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη»), ο τότε διευθυντής της Εθνικής Τραπέζης, Βασ. Χατζηκυριακού, και ο τότε πρόεδρος της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ), Γ. Γεωργιάδης. Ο γενικός διευθυντής (ως πρόεδρος), ο καθηγητής Δίνος Πολίτης και ο ποιητής Γ. Θέμελης αποτέλεσαν την καλλιτεχνική επιτροπή.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΘΙΑΣΟΣ

Η υπουργική πράξη της ίδρυσης του θεάτρου περιόρισε σε 20 τον αριθμό των ηθοποιών που θα προσλαμβάνονταν. Έτσι, στον πρώτο θίασο του ΚΘΒΕ συμμετείχαν οι Θάλεια Καλλιγά, Μαίρη Λαλοπούλου, Κλειώ Νικολάου, Σούλα Δημητρίου, Κυβέλη Μυράτ, Αντιγόνη Γλυκοφρύδη, Νίνα Κούλη, Ηλίας Σταματίου, Ιορδάνης Μαρίνος, Γιώργος Δαμασιώτης, Θάνος Τζενεράλης, Ηλίας Γαλανόπουλος, Κώστας Ματσοκάς, Μπάμπης Γιωτόπουλος, Θάνος Αρώνης, Βασίλης Γκόπης, Νέλσον Μωραϊτόπουλος, Δημήτρης Βάγιας, Μιχ. Ρωμανός και Κώστας Γκίνης. Για τη συμπλήρωση των

ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΟΡΕΪΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΙ-ΘΑΣΟΣ

19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - 3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

διανομών την πρώτη χρονιά χρησιμοποιήθηκαν εκτάκτως και άλλοι ηθοποιοί - και, συγκεκριμένα, οι Γ. Γακίδης, Τ. Γακίδου, Β. Γανιτόπουλος, Κ. Βασιλά, Στ. Δελαβίνιας, Ν. Δηλαδέρη, Φ. Δωδόπουλος, Γ. Ιορδανίδης, Χρήστος Καλαβρουζιώτης, Διονύσης Καλός, Ρ. Καλτοά, Ανθή Καριοφύλλη, Ιωάννης Κόκκινος, Στέφανος Κυριακίδης, Ερωφ. Δάλου, Γ. Μπάρτης, Μ. Οικονομίδου, Π. Ποράβου, Κων. Πυρπασόπουλος, Γ. Τσάβαλος, Ευστράτιος Τσαλίκης, Αγγελική Τριανταφυλλίδη, Νίκος Χαραλαμπίδης και Αδ. Ψαρράκης.

Το ΚΘΒΕ εγκαινίασε τις παραστάσεις του με την τραγωδία του Σοφοκλή «Οιδίπους Τύραννος» σε μετάφραση Φώτου Πολίτη, που δόθηκε στα αρχαία θέατρα Φιλίππων και Θάσου το καλοκαίρι του 1961. Από τότε καθιερώθηκε περίοδος παραστάσεων αρχαίου δράματος Φιλίππων-Θάσου (χαρκτηρίστηκε ως η «Επίδαυρος της Βόρειας Ελλάδας»), που άρχισε κάθε χρόνο το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Ιουλίου και διαρκούσε ως τις 15 Αυγούστου. Οι παραστάσεις δίνονταν πάντα στα αρχαία θέατρα Φιλίππων και Θάσου.

Το ΚΘΒΕ επρόκειτο να στεγαστεί στο (υπό αποπεράτωση τότε) κτίριο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (ΕΜΣ). Μάλιστα, με συμφωνία της Πολιτείας και της ΕΜΣ το νέο θέατρο παραχωρήθηκε επί έξι μήνες τον χρόνο για δέκα χρόνια στη νεοϊδρυθείσα δεύτερη επίσημη κρατική σκηνή της χώρας. Ωστόσο, το θέατρο της ΕΜΣ δεν αποπερατώθηκε εγκαίρως και έτσι η πρώτη χειμερινή παράσταση του ΚΘΒΕ φιλοξενήθηκε στο

Η ΑΦΙΣΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΑΝΕΒΑΣΕ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΒΟΡΕΪΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΣΤΙΣ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1961: ΕΠΡΟΚΕΙΤΟ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΤΥΡΑΝΝΟ» ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ. ΠΟΥ ΔΙΔΑΧΘΗΚΕ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΦΙΛΙΠΠΩΝ.

Η ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ ΣΤΗ «ΜΗΔΕΙΑ» (1976).

παλιό Βασιλικό Θέατρο Θεσσαλονίκης.

Το πρώτο διοικητικό συμβούλιο διορίστηκε τέσσερα χρόνια αργότερα (στις 30 Ιανουαρίου 1965), με πρόεδρο τον καθηγητή του ΑΠΘ Βασίλη Τατάκη και γενικό γραμματέα τον λογοτέχνη Γιώργο Βαφόπουλο (οι πέντε τόμοι των «Σελίδων Αυτοβιογραφίας» του αποτελούν μοναδικά κείμενα για την ιστορία του ΚΘΒΕ). Ως μέλη της καλλιτεχνικής επιτροπής διορίστηκαν έναν μήνα αργότερα ο Παύλος Ζάννας, ο Γιώργος Δέλιος και ο ποιητής Μανόλης Αναγνωστάκης.

ΕΤΟΣ-ΟΡΟΣΗΜΟ

«Η θεατρική ζωή της Θεσσαλονίκης μπορεί να χωριστεί σε δύο περιόδους: πριν και μετά το 1961, οπότε ιδρύεται το ΚΘΒΕ», σημειώνει ο θεατρολόγος και ομότιμος καθηγητής Θεατρολογίας του ΑΠΘ Νικήφορος Παπανδρέου. «Πριν, η θεατρική κίνηση ήταν κυρίως εισαγόμενη... Η πόλη, πέραν κάποιων ομορφωτικών προσπαθειών, δεν παράγει θέατρο, αλλά φιλοξενεί αθηναϊκούς θιάσους. Από το 1961 αρχίζει να υπάρχει εγχώρια θεατρική παραγωγή, σε μόνιμη βάση».

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στην πραγματικότητα, το ΚΘΒΕ δεν έχει ζωή μόνο 56 χρόνων, αλλά... 76. Το πρώτο Κρατικό Θέατρο ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1943, μέσα στον ζόφο της γερμανικής κατοχής, αρχικώς ως αντίδραση στην πρόθεση του βούλγαρου αντιπροσώπου-συνεργάτη των ναζί να εγκαταστήσει στη Θεσσαλονίκη κλιμάκιο του Εθνικού Θεάτρου της Βουλγαρίας και της Όπερας της Σόφιας. Οι προθέσεις του προκάλεσαν την άμεση αντίδραση των Ελλήνων, οι οποίοι επιστράτευσαν σε χρόνο ρεκόρ τον γερμανομαθή Λέοντα Κουκούλα, τον σκηνογράφο Γιώργο Βακαλό και τον νέο, τότε, συνθέτη Κωστή Μιχαηλίδη, οι οποίοι αποτέλεσαν τα πρώτα στελέχη του νεοσύστατου θεάτρου.

Το «Κρατικό Θέατρο Θεσσαλονίκης» εγκαταστάθηκε πρόχειρα στο κτίριο-παράγκα του Λευκού Πύργου. Βασικοί

ΕΠΙΛΟΓΕΣ, 01.2017

· 049 ·

ΕΠΙΛΟΓΕΣ, Διεύθυνση: Μοναστηρίου 85 Θεσσαλονίκη

τηλ: 2310560320, email: epiloges@makthes.gr, σελ: 14-21, επιφάνεια: 431478

πρωταγωνιστές του ήταν ο Μάνος Κατράκης, η Ντόρα Βολανάκη, η Έλλη Ξανθάκη, ο Γιάννης Αυλωνίδης κ.ά. Οι παραστάσεις του («Τρισεύγενη» του Παλαμά, «Βαβυλωνία» του Βυζάντιου, «Λουίζα Μίλερ» του Σίλλερ) αποτέλεσαν μόνιμα μηνύματα αντίστασης στη γερμανική κατοχή.

Η τελευταία παράσταση του Κρατικού Θεάτρου Θεσσαλονίκης δόθηκε αμέσως μετά την απελευθέρωση, με το έργο του Βασίλη Ρώτα «Ρήγας Βελεστινλής», με τον Μάνο Κατράκη. Με το κατέβασμα της ιστορικής παράστασης το θέατρο έκλεισε για πάντα και οι αλληπάλληλες προσπάθειες για επαναλειτουργία του απέβησαν άκαρπες για 15 και πλέον χρόνια.

Η «ΠΡΩΤΗ» ΤΟΥ ΚΘΒΕ

Το καλοκαίρι του 1961 το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος είναι γεγονός... Στις 19 Αυγούστου δόθηκε στο αρχαίο θέατρο Φιλίππων η πρώτη παράστασή του, με τον «Οιδίποδα Τύραννο» του Σοφοκλή σε μετάφραση Φώτου Πολίτη και σκηνοθεσία του ιδρυτή του θεάτρου και διευθυντή του (του «δασκάλου», όπως απαιτούσε να τον αποκαλούν οι ηθοποιοί και οι συνεργάτες του), Σωκράτη Καραντινού. Τους ρόλους ερμήνευαν ο Ηλίας Σταματίου, ο Ιορδάνης Μαρίνος, η Θάλεια Καλλιγά και ο Κώστας Ματσακάς.

Η χειμερινή περίοδος του πρώτου χρόνου λειτουργίας του ΚΘΒΕ εγκαινιάστηκε με τον «Παπαφλέσσα» του Σπύρου Μελά, που σκηνοθέτησε ο Πέλος Κατσέλης. Οι παραστάσεις δόθηκαν, όπως προαναφέρθηκε, στο Βασιλικό Θέατρο.

Την άνοιξη του 1962 το ΚΘΒΕ έκανε τα πρώτα του βήματα προς τη θεατρική αποκέντρωση, πραγματοποιώντας την πρώτη μεγάλη περιοδεία του σε 15 πόλεις του βορειοελλαδικού χώρου, όπου παρουσίασε όλα τα έργα της χειμερινής περιόδου («Η κυρία με τα άσπρα γάντια» του Άγγελου Τερζάκη, «Η προξενήτρα» του Ουάιλντερ, «Φλωρεντινή τραγωδία» και «Σαλώμη» του Όσκαρ Γουάιλντ και «Ιωάννης Γαβριήλ Μπόργκμαν» του Ερρίκου Ίψεν). Αυτές οι ανοιξιάτικες περιοδείες συνεχίστηκαν όλα τα χρόνια της διεύθυνσης του Καραντινού, εμ-

πλουτίστηκαν μάλιστα με θερινές περιοδείες (από το 1964) και φθινοπωρινές (από το 1966), τηρώντας έτσι την υποχρέωση για ένα θέατρο της Βόρειας Ελλάδας και όχι της Θεσσαλονίκης.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στα πρώτα, τουλάχιστον, χρόνια της λειτουργίας του το ΚΘΒΕ χαρακτηρίστηκε ως «πρωτοποριακό», ακόμη και «πειραματικό», λόγω τόσο των επιλογών ρεπερτορίου όσο και των συνεργατών-σκηνοθετών του, σε αντίθεση με το χαρακτηρισμένο ως «κλασσικό» Εθνικό Θέατρο.

Έτσι, πέρα από το ιστορικό πρώτο ανέβασμα του «Οιδίποδα», έχουν ξεχωρίσει παραστάσεις όπως η «Σίβυλλα» του Άγγελου Σικελιανού, το 1964 (σε σκηνοθεσία Σωκράτη Καραντινού, με τη Θάλεια Καλλιγά στον ομώνυμο ρόλο), το «Μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας» του Γρηγορίου Ξερόπουλου (με την Κυβέλη), αλλά και η αποκαλούμενη «παράσταση-σταθμός για το νεότερο ελληνικό θέατρο» (όπως τη χαρακτήρισαν κριτικοί), με το έργο του Σάμιουελ Μπέ-

κετ «Περιμένοντας τον Γκοντό» (Δεκέμβριος 1965) σε σκηνοθεσία Μίνωα Βολανάκη, με τους Νικήτα Τσακίρογλου, Κώστα Ματσακά και Αλέκο Πέτσο. Ακολούθησαν παραστάσεις όπως «Το ταξίδι» του Γ. Θέμελη, την οποία σκηνοθέτησε ο καραγκιοζοπαίχτης Ευγένιος Σπαθάρης (Φεβρουάριος 1966).

Τις δύο πρώτες δεκαετίες λειτουργίας του, το ΚΘΒΕ ανέδειξε νέους -τότε- ηθοποιούς, όπως ο Νικήτας Τσακίρογλου (καλλιτεχνικός διευθυντής του θεάτρου στα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα), ο Δημήτρης Καρέλλης (ιστορικός πρωταγωνιστής του ΚΘΒΕ και από τους λίγους που παρέμεινε πιστός στη Θεσσαλονίκη), ο Δημήτρης Βάγιας, η Θάλεια Καλλιγά, ο Ανδρέας Ζησιμάτος, ο Χρήστος Καλαβρούζος, η Αλέκα Παϊτζη, ο Στέφανος και ο Νίκος Κυριακίδης, ο Διονύσης Καλός, η Σοφία Λάμπου, αλλά και εξαιρετικές συνεργασίες με την Αλεξάνδρα Λαδικού, την Κατερίνα Χέλμη, τον Τίτο Βανδή, τον Κώστα Ματσακά, την Άννα Συνοδινού, τη Μελίνα Μερκούρη, τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ κ.ά.

• ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΤΗΣ «ΣΙΒΥΛΛΑΣ» (1965) ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ ΣΕ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ, ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΝΑ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ (ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟ) ΣΤΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟ ΡΟΛΟ.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ 194 1917

«ΠΕΡΣΕΪΣ» ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΑΣΟΥΣ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1978), ΔΙΑ ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΣ ΣΠΥΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Ακολούθησε (στις δεκαετίες του 1980 και του 1990) η συνεργασία με τον Ανδρέα Βουτινιά και η «σχολή» που αυτός δημιούργησε, αναδεικνύοντας νέους ηθοποιούς, όπως η Λυδία Φωτοπούλου, η Φιλαρέτη Κομνηνού, ο Νίκος Σεργιανόπουλος, ο Γιώργος Δέφας κ.ά. Ιστορικές από τις συγκεκριμένες δεκαετίες (1980 και 1990) παραμένουν οι παραστάσεις της «Τρελής του Σαγιά» του Ζιροντί με τη Δέσπω Διαμαντίδου (1981), το ποιητικότερο «Χάρολντ και Μοντ» του Κόλιν Χίγγινς (1984) διά σκηνοθετικής χειρός Ανδρέα Βουτινιά (επίσης με τη Δέσπω Διαμαντίδου), η αμφιλεγόμενη «Ελένη» του Ευριπίδη (1985) με την Αλεξάνδρα Λαδικού, αλλά και το «άνοιγμα» του επί μόλις έναν χρόνο καλλιτεχνικού διευθυντή του, καθηγητή Δημήτρη Μαρωνίτη, σε χώρους εκτός

τού θεάτρου τής ΕΜΣ (όπως η πρώτη χρήση ως θεάτρου των υπαίθριων χώρων των τέως φυλακών Επταπυργίου, οι οποίες έκλεισαν το 1989) με παραστάσεις όπως η «Ερωφίλλη» του Χορτάτση, οι αναγνώσεις έργων και οι «ιδιαιτέρως» παραστάσεις με φυσικό σκηνικό τα πολυθρόνητα κάστρα του Γεντί Κουλέ.

Το ΚΘΒΕ «άνοιξε» πολύ περισσότερο μετά τη μετατροπή του σε ΝΠΙΔ, τις αλλαγές στον νόμο λειτουργίας του (το 1994), αλλά και τη μαξιμαλιστική λογική που επικράτησε όσον αφορά το κτιριακό και τη μεγιστοποίηση των σκηνών του (το ΚΘΒΕ «προικοδοτήθηκε» με κονδύλια του οργανισμού «Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997») με νέες, ογκώδεις θεατρικές αίθουσες (ανακαίνιση και μεγιστοποίηση του θεάτρου τής ΕΜΣ, εκ νέου ανέγερση του Βασιλικού Θεάτρου, δημιουργία των δύο σκηνών τής Μονής Λαζαριστών), που το οδήγησε στη νέα φάση λειτουργίας του, από το 2000 μέχρι σήμερα.

ΝΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Το «άνοιγμα» στην Ευρώπη, οι μεγάλες σκηνές, ο νέος τρόπος διοίκησης και λειτουργίας έδωσαν νέο προφίλ στο θέατρο και στο καλλιτεχνικό του προϊόν.

Ως «ιστορικές» χαρακτηρίζονται πλέον μια σειρά από παραστάσεις-προκλήσεις, όπως αυτή των «Βακχών» του Ευριπίδη υπό τη σκηνοθετική ματιά του Γερμανού Μαρτίνα Λάνχοφ, το 1997, λίγο νωρίτερα (1992) η «Ηλέκτρα» του Ανδρέα Βουτινιά με τη Φιλαρέτη Κομνηνού, η 12ωρης διάρκειας παράσταση των «Δαιμονισμένων» του Ντοστογιέφκoi από το θέατρο «Μάλι» της Αγίας Πετρούπολης (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ τής Ένωσης Θεάτρων της Ευρώπης, που φιλοξενήθηκε το 1997 στο λιμάνι τής Θεσσαλονίκης) και η μετάκληση του Ρουμανο-αμερικανού, πολυσυζητημένου σκηνοθέτη Αντρέι Σερμπάν, που σκηνοθέτησε τον «Ηρακλή» το καλοκαίρι του 2002 (με τον Στέφανο Κυριακίδη και τη Λυδία Φωτοπούλου). ♦